

Lástovica nareja prav umetno gnezdo od blata. Hrani se samo z majhnimi žuželkami, zlasti z múhami, loveč jih letaje. Lástovice so rade blizu človeka ter letajo glasno cvrcé brez strahú celó po hišah. Kaj nam tedaj koristijo lástovice?

Primerjaj lástovico z vrabcem! Kakšna je lástovica po hrbtu, kakšna po trebušku? Lástovica je vesela ptica; leta urno. Ali je vse leto pri nas? Kdaj pride k nam? Kdaj nas zapušča? Ko se približujejo jesenski mrzli dnevi, zberó se v trope, poslové se od svojega starega doma, in potujejo čez gore in doline, mesta in dežele, dokler ne pridejo v gorkeje kraje proti jugu. Gorka vzpomlad jih zopet privabi nazaj v naše kraje, kjer poiščejo zopet svoja stara gnezda. Lástovice so oznanovalke zaželené vzpomladi, zato so prav priljubljene ptice.

Lástovke, oj Bog vas sprimi,
 Ko po dolgej, ojtrej zimi
 Priletele ste nazaj
 V mirni naš planinski raj!
 Ve vzpomladi ste znanilke,
 Dobre sreče ste nosilke:
 Kjer si stan postavite,
 Blagor tje pripravite!

Književnost.

„Zgodbe sv. pisma“ za nižje razrede ljudskih šol. S 47 podobami. Nemški spisal dr. Friderik J. Knecht. Poslovenil Ivan Skuhala, dekan v Ljutomeru. Z dovoljenjem knezoškofovskega Lavantinskega in Ljubljanskega ordinarijata. Herder-jeva založnica Freiburg v Breisgavi in Dunaj I, Wolkzeile 33. 1889. Založna cena vezanemu iztisu 26 kr. XVI. oblike, str. 92. Dobra se tudi v Katoliški Bukvarni v Ljubljani, stolni trg, št. 6.

K najiminitnejšim naukom ljudskih in srednjih šol se gotovo prišteva veronauk. Ta nauk pa, posebno, če se ne uči dobro in iz dobrih knjig, je zelo težaven. Učénje kerščanskega nauka dela tú pa tam učencem velike preglavice. Katekizem jim zmirom glavo beli, če so tudi užé v čitanji dobro izurjeni. Zakaj neki? Katekizmi so še največ taki, ki so za otroke pretežki, da bi jih umeli. Zavoljo tega se otroci pri učenji katekizma zapomnijo večkrat le besede, naukov samih si pa v glavo ne vtisnijo. In tako se zgodí, da ostanejo nauki katekizma pri otrocih mrtve črke. Pravi pouk v veronauku se oživi še le takrat, ako se opira in naslanja na zgodbo sv. pisma. Učenci naj torej na vsak način dobé v roko toli priljubljeno sv. pismo, sevéda za nje pisano. Njegove pripovedi so tako mične, da se slehernemu otroku, ki le nekoliko zna črkovati, prikupijo. Sedanje običajne izdaje svetih zgodeb za ljudske šole bile so precej obširne, n. pr. Schusterjeva (Lesarjeva), vendar še dovolj rabljive za višje razrede ljudskih šol, v katerih je bila edino ta knjiga za veronauk v rabi. Za rabo v nižjih razredih ljudskih šol pa sedanje izdaje sv. zgodeb niso pripravne; so preobširne. In če morajo tudi v višjih razredih učenci poleg katekizma imeti še zgodbe, le težko si kupijo knjigo, ki stane okroglih 50 kr.; pa tudi je težko, tvarino iz obeh knjig (katekizma in sv. pisma) prebaviti.

Zavoljo tega pa hvalimo novo podjetje znane Herderjeve založnice, ki zalaga običajno knjige verskega zadržaja, da je pričela izdavatí čisto male knjižice, obsegajoče le najvažnejše pripovedi iz sv. pisma, pisane v priprostih, lahko umevnih stavkih, kakor navlašé za male otroke. Take drobne knjižice izišle so v omenjeni knjigarni najprvo v nemškem jeziku. Ko sem pred 3—4 leti nemški izvirnik dobil prvokrat v roke, vskliknil sem: O škoda, da nimamo še v slovenskem jeziku kaj enakega! Kako bi za naše šolske razmere prijale take bukvice! Naši kmetski otroci bi se to drobno in ceno knjižico leže kupili, kakor sedanje, obširne, dokaj drage knjige. In glej, kmalu potem došel mi je rokopis slovenskega prevoda v roke. A dolgo si ni upal založnik poslati ga v natis. Ko sta ga pa potrdila užé dva največjavnejša škofijska ordinarijata, odločila se je knjigarna in izdala lično delce, ki nam ugaja užé na prvi pogled, in sicer 1. radi mične male oblike, 2. radi nizke cene, 3. radi obilnih lepih podob, 4. zavoljo kratkih, lepih pripovedí, pisanih v prav razločnem jeziku. Kar se bode še posebno prikupilo mladim čitateljem, to so kratke prislovice, pregovori v vezani besedi, ki so pridjane posameznim pripovestim. N. pr. na koncu 4. berila „Greh prvih starišev“:

„Bog vse vidi in vse vé,
Greh se delati ne sme“.

Pri 10. pripovedi „Bog pokliče Abrahama“ beremo:

„Kdor zaupa na Boga,
Bat' se nima huđega“.

V vsi lični knjižici ne najdemo ničesar, kar bi bilo, da bi se človek spotikal. Tisek je še dokaj velik in lep, črke okusne, jezik gladek in pravilen. Ne moremo si torej kaj, da ne bi te knjižice prav živo priporočali. Če so gg. katehetje z nami enih misli, storili bodo vse potrebne korake, da to delce odobri tudi slavno ministerstvo in da se potem uvéde v naše slovenske ljudske šole, osobito v naše kmetske učilnice.

J. Lapajnc.

Knjižnica Družbe sv. Cirila in Metoda. Na svetlo daje in zalaga družba. II. zvezek. Rudolf Habsburški, oče avstrijske rodovine. Spisal slovenski mladini Fr Hubad, c. kr. gimnazijski profesor. V Ljubljani. Tisek J. Blaznikovih naslednikov. 1889. 8., str. 77. Ta zanimljivi zvezek ima to-le lepo tvarino: I. Rudolfova mladost. II. Rudolf, rimsko-nemški kralj. III. Razmere po Avstriji. IV. Borba med Otokarjem in Rudolfom. V. Rudolf podeli Avstrijo, Štajersko, Kranjsko in Slovensko Krajino svojima sinovoma. VII. Rudolfova vlada na Nemškem in njegova smrt.

G. pisatelj pravi v predgovoru: „Predraga mladina! V prvem zvezku seznanili ste se s presvetlim našim cesarjem Franc Jožefom I. Evo Vam v kratkih besedah podoba praočeta slavne cesarjeve rodovine. Videli bode, kako je narasla moč Habsburžanov po hrabrosti in čednosti vladarjev; videli bode, kako je blagoslovil Gospod Habsburžane za njihovo pobožnost in ljubesen do pravice, videli bode, da je naš cesar vreden potomec svojega praočeta.“

Cena 20 kr. Prav živo priporočamo to lepo knjižico šolskim knjižnicam, slovenski mladini in sploh vsem, ki radi berejo vzpodbudljive spise.

D o p i s i.

Z Dunaja. Boj za šolo. Kakor je bilo pričakovati, tako se je zgodilo; razprava o proračunu ministra za nauk in bogočastje je bila najzanimivejša v vsi proračunski debati. Levičarji, katerim je Liechtensteinov predlog posebno na želodcu, ker mislijo, da jim ta pripomore zopet k vladi, so vedno govorili o njem ter slikali v živih barvah nevarnosti, ki preté vsem národom, ako zadobi kedaj ta predlog pravomočno veljavo. Vsak levičarski govornik je tako zasuknil svoj govor, da je naposled prisilil kneza Liechtensteina in ministra Gauča spregovoriti. Posebno je mikalo slišati ministrovo mnenje, kajti ekscelenca se zna užé nad eno leto kaj spretno ugibati vsakej priliki, odločno povedati, je li pristaš ali nasprotnik Liechtensteinov. Kar so hoteli, so dosegli, čuli so oba govoriti, no nimajo razloga preveč se veseliti. Knez Liechtenstein je v svojem dolgem govoru razložil bistvo svojega predloga in značaj verske šole. To, kar on imenuje versko šolo, ni ona zloglasna stara šola, katero liberalci v tako kričečih barvah opisujejo v svojih glasilih na shodih in tudi v zbornici. Verska šola, kakoršne on želi, je vpeljana užé več let skoro v vsej Evropi. Tako šolo ima samodržna Rusija in radikalna republika Švicarska, protestantska Pruska in katoliška Bavarska, kakor tudi vse druge nemške države izvzemši dveh: Hesseske in Badenske. Versko šolo, kakoršno on zagovarja, označuje le to, da so otroci v šolah razdeljeni po verah. Katoličani naj imajo svojo katoliško šolo s katoliškimi učitelji, to naj imajo tudi drugoverski otroci. Njegova zahteva pa ne sega tako daleč, da bi se osnovala posebna šola tudi v takih okrajih, kjer je le par otrok druge vere; ti naj hodijo z večino. Knez Liechtenstein zahteva, naj se poučuje verstvo po več ur na teden, nego se to godí v naših šolah, kjer je verstvo potisneno popolnoma v kot ter si neka stranka prizadeva pahniti je celó skozi vrata in to, kakor pravi, iz «pedagogičnih» ozirov. V vseh državah poučuje se verstvo po dva in trikrat toliko ur na teden, nego v naših šolah. Mi ne želimo, pravi knez Liechtenstein, izročiti šole duhovnikom v roke, da v njej po svoje volji gospodarijo. Državni zbor kot osrednje zakonodajsko oblastvo določi naj načela nove šole, deželni zborom pa podeli pravico, zvršiti je. Tù se še le pokaže, da nismo želeli spraviti šole pod cerkveno oblast, kajti eni deželni zbori podelé nadzorstvo šole posvetnim možem, drugi pa cerkvenim, baš kakoršno bode njih prepričanje. S to izjavo je pokopal knez Liechtenstein svoje federalistiske nazore ter si pridobil priznanje čeških poslancev, na katerih pomoč se lahko zanaša, kakor sodimo tudi po pisavi staročeskíh glasil. Knez Liechtenstein je tudi izjavil, da ne bode mirovala njegova stranka, dokler izvojujejo volilcem to, do česar